

Auteur Harmen Weijer

“Label voor kinderopvang goed voor medewerkers, ouders én GGD’s”

Pleidooi voor Binnenklimaatlabel voor kinderopvangsector

Steeds meer organisaties nemen het binnenklimaat van hun gebouwen serieus. Met de komst van het PvE Gezonde Kantoren én het daaraan gekoppelde Binnenklimaatlabel is dat voor kantoren inmiddels steeds beter inzichtelijk. Als dat ook nog eens wordt ondersteund door allerlei verzamelde data vanuit geplaatste sensoren, kan zelfs real time actie worden ondernomen. Eén van die leveranciers van sensoren is Airteq. Dit bedrijf is met eigen ontwikkelde sensoren heel actief in de kinderopvangsector. Kinderopvangorganisatie Humankind bijvoorbeeld maakt gebruik van hun sensoren, en ziet wat de mogelijkheden er van zijn. Het is ook daarom dat beide organisaties pleiten voor een ‘eigen’ PvE voor de kinderopvangsector met bij behorend Binnenklimaatlabel. “Dat zou inzicht kunnen geven over de prestaties van dit soort gebouwen voor veel betrokkenen, zoals medewerkers, ouders en zelfs de GGD’s.”

Humankind is een kinderopvangorganisatie met liefst meer dan 500 vestigingen in Nederland, grofweg ten zuiden van de lijn Amsterdam-Amersfoort-Twente, op Zeeland na. “Bij Humankind keken we rond 2017 steeds scherper naar het monitoren van het binnenklimaat van onze vestigingen”, legt Dion Roeffen uit. Hij is manager inkoop, facility en logistiek bij Humankind. “We kregen steeds meer vragen van ouders over de kwaliteit van het binnenklimaat. Na een pilot met een vergelijkbare sensoren en monitoringssysteem als van Airteq kwamen we in contact met Arie den Hartog, directeur van Airteq. De sensoren en monitoring bevielen zo goed dat de order vervolgens aan Airteq is gegund ”

Het ging destijds al om circa 400 vestigingen; daarmee liep Humankind al behoorlijk voorop,

kijkt Den Hartog terug. “Ze waren er inderdaad vroeg bij. Onze software is ook van begin af aan afgestemd op kinderopvang, dus we konden vrij goed aangeven wat er mogelijk was. De vraag was toen nog niet op energiebesparing gericht – zoals nu wel vaak het geval is - maar op de luchtkwaliteit in de kinderopvanglocaties. Bekend is dat de luchtkwaliteit in slaapkamers thuis vaak slecht is. Dat wil je uiteraard niet in kinderopvangverblijven en in het Bouwbesluit 2012 waren al ventilatievereisten opgenomen met een overgangperiode van 5 jaar. Dus gingen veel kinderopvangorganisatie in 2016/2017 op zoek naar goede monitoringssystemen, een om de luchtkwaliteit in kaart te brengen.”

Veel vestigingen

Zoals ook Humankind, die vooral een eenvoudig toepasbaar effectief systeem wilde hebben. Roeffen: “De complexiteit bij ons zit voornamelijk in de grote hoeveelheid vestigingen. In het begin was dat circa 400 en nu al 500. In de software, die heel praktisch in een portaal wordt gepresenteerd, is veel informatie beschikbaar zoals temperatuur, luchtvochtigheid, CO₂ en energieverbruik en kun je een aantal zaken inregelen, zoals de aansturing van cv-installaties.”

Het monitoren van die temperatuur in koelkasten en vriezers is bijzonder, maar zeker in kinderdagverblijven van groot belang. Den Hartog: “In kinderdagverblijven worden voedingsmiddelen en dranken bewaard. Dan val je onder HACCP-hygiëneregels, en moet je temperatuur van koelkasten en vriezers

Foto 1: In de kinderdagverblijven van Humankind worden sensoren van Airteq gebruikt om de luchtkwaliteit te meten. Op displays is door de medewerkers zelfs te lezen of er actie gewenst is.

monitoren. Verder is bij Humankind energiemonitoring van belang, gekoppeld aan het eigen managementsysteem van de organisatie. Met data vanuit het gebouwbeheersysteem, van Humankind, met name het energieverbruik, wordt een deel van de cv-installaties centraal aangestuurd."

"Met de gemiddelde waarden uit die sensoren voor bepaalde centrale ruimten bepalen we de temperatuurregeling op de vestigingen. Zo kunnen we 's ochtends de temperatuur opbouwen en 's middags weer afbouwen naar de nachtstand gebruiken we ook de weekend-stand, om onnodig energieverbruik te voorkomen. Overigens kunnen we dit niet op iedere vestiging, want we hebben ook kinderdagopvangverblijven in schoolgebouwen. Daar hebben we te maken met het systeem van de school."

Den Hartog: "Vergis je niet: je kunt met alleen al een betere afstelling van je verwarming met bijvoorbeeld een dergelijke nacht- en weekendstand zo maar 15 tot 25 procent energie besparen ten opzichte van het verbruik zonder een dergelijk systeem."

Benchmark

Omdat Humankind honderden vestigingen heeft, kan Roeffen goed vergelijken hoe het energieverbruik is. "We realiseren namelijk een benchmark door het totale verbruikskosten van alle vestigingen met slimme meters te delen door het aantal m². Dan hebben we het gemiddelde energieverbruik per m², en maken we inzichtelijk welke vestigingen het goed en minder goed doen. En bij dat laatste ondernemen we uiteraard actie."

De binnenluchtkwaliteit wordt door Humankind niet centraal gemonitord, maar per vestiging, vertelt Roeffen. "Op iedere vestiging hebben we een kwaliteitsfunctionaris die de kwaliteit van het binnenklimaat monitort. Dat is ook logisch, want de luchtkwaliteit kan per vestiging heel erg verschillen. Zeker bij wat oudere gebouwen is vaak geen luchtbehandelingsinstallatie aanwezig en moet je de ventilatie verbeteren met het openzetten van ramen, deuren en ventilatieroosters. Dankzij de nieuwe touchsensoren van Airteq kunnen de medewerkers in de groepsruimtes zelf van het scherm de aflezen of het groen, oranje of rood is. We werken niet met getallen, maar met een stoplichtfunctie. Daarvoor hebben ze dus nu de kwaliteitsfunctionaris van de vestiging niet meer voor nodig. Medewerkers kunnen zelf actie ondernemen als het nodig is."

Sterker nog: het display geeft aan wat er gedaan moet worden door de medewerkers, legt Den Hartog uit. "Bijvoorbeeld als de display aangeeft dat de luchtkwaliteit oranje is, staat er op dat men een raam moet openzetten. En bij rood moet men nog iets meer openzetten. De sensor meet iedere 20 seconden de luchtkwaliteit, dus dat is behoorlijk realtime."

Roeffen vult hem aan: "Als blijkt dat er in sommige ruimtes, zoals in een inpandige slaapkamer, structureel een luchtkwaliteitsprobleem is, dan kun je ook alleen

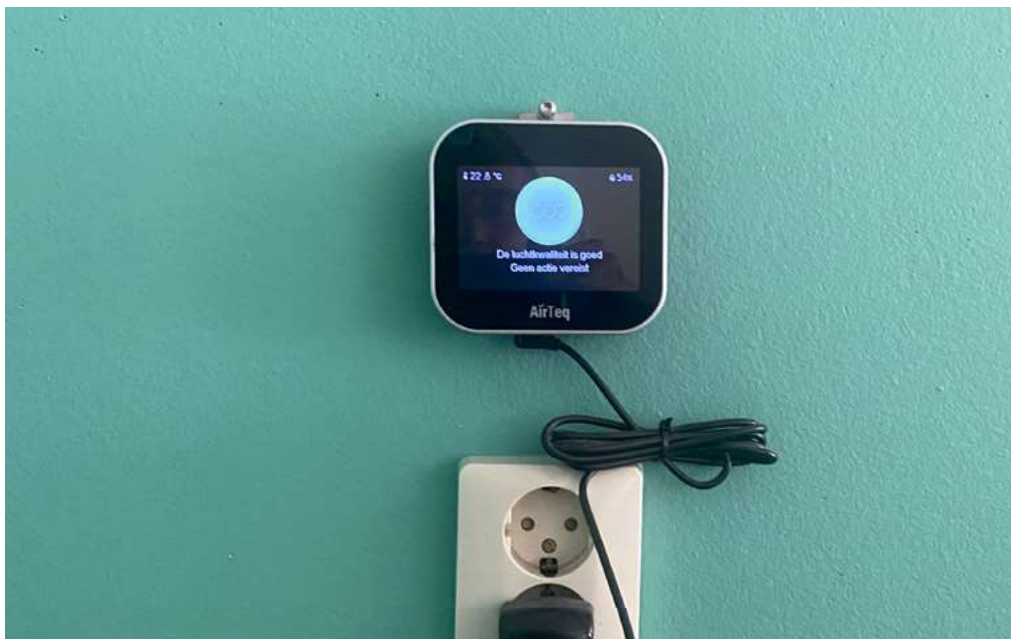

Foto 2: Ook in de slaapkamers wordt de luchtkwaliteit gemeten. Het is mogelijk aan de hand van deze gegevens een Binnenklimaatlabel op te stellen.

deze ruimte van mechanische ventilatie luchtbehandeling voorzien. Dat hoef je deze niet op de hele vestiging te installeren, dat scheelt enorm scheelt in de kosten. Maar gezondheid en veiligheid staat wel voorop!"

Binnenklimaatlabel

Omdat Airteq de variabelen uit het PvE Gezonde Kantoren heeft geïntegreerd in hun software, kan er een Binnenklimaatlabel worden afgegeven. "Dit Binnenklimaatlabel is de Nederlandse variant van bijvoorbeeld BREEAM en Well, die behoorlijk prijzig zijn. TechniekNederland en TVVL hebben deze variant ontwikkeld met behulp van TNO. Ook de data vanuit het PvE Langdurige zorg gaan we integreren, zodat we ook basis van die gegevens een Binnenklimaatlabel kunnen afgeven voor die sector. Voor de kinderopvang is zo'n PvE er nog niet, maar we zijn betrokken bij de opstelling van de Sectorale Routekaart Kinderopvang. En in dat kader hoop ik dat de partijen in de kinderopvangsector ook een PvE gaan opstellen. Dat maakt het bijvoorbeeld voor de GGD's makkelijker om te vragen aan kinderdagverblijven hoe het is gesteld met hun luchtkwaliteit."

Roeffen onderstreept het pleidooi van Den Hartog. "Het is voor professionals in de kinderdagopvangsector best ingewikkeld om te zien hoe het met de luchtkwaliteit is gesteld. Dan is zo'n Binnenklimaatlabel wel erg handzaam. En vergis je niet, er vindt in onze sector een enorme consolidatieslag plaats, vooral omdat de wet- en regelgeving steeds strenger wordt en de daaraan vereiste investeringen voor de kleinere ondernemers vaak niet meer zijn op te brengen."

Bovendien vragen steeds meer ouders dat de kinderdagverblijven, vult Den Hartog hem aan. "Daarom is een goede labeling inmiddels eigenlijk een must. Ik zou dat graag met marktpartijen willen oppakken. We hebben de data, en de voorbeelden uit de kantoren- en zorgsector. Als we dit format aanpassen aan de kinderopvang, dan is het eenvoudig toepasbaar. En heb je een krachtig en bruikbaar instrument voor veel partijen: kinderdagverblijven, ouders én GGD", besluit Den Hartog.

Sensoren in kinderopvang

Airteq is in 2015 begonnen met eigen ontwikkelde software en sensoren in de kinderopvang. Humankind was een in 2017 van hun eerste klanten, legt directeur Arie den Hartog van Airteq uit. "We monitoren nu tussen de 6.000 en 7.000 gebouwen, en dat monitoren varieert van ruimtes tot aan koelkasten. We hebben in al die gebouwen circa 280.000 sensoren online staan. We blijven onze eigen sensoren en software ontwikkelen met de visie dat monitoring begrijpelijk en betaalbaar moet zijn. Een gezond binnenklimaat beschouwen wij als een basisrecht voor iedereen. De gegevens van onze sensoren bieden gebruikers inzicht hierin, en bovendien is deze data eenvoudig te integreren met gebouwbeheersystemen (GBS) en externe software."